

Bijen zijn van levensbelang.

Aaibaar of niet, zonder de bijen zou er heel wat minder leven op aarde zijn. Vandaar dat steeds meer gemeenten hun best doen om te zorgen dat meer bijen en andere insecten ons overleven. „De mens is hun grootste vijand.”

‘Zonder bij geen leven’ gaat te ver

BRUNSSUM/SUSTEREN
DOOR GEERTJAN CLAESSENS EN
STEFAN GILLISSEN

Niet iedereen is blij met de bij. De een associeert ze met bloemetjes, de ander met steken. Als ze in zwermen rond je hoofd zoemen heb je toch de neiging ze van je af te slaan. „Dan kunnen ze prikken”, zegt Stephan Gross. „Niet doen, want ze doen jou ook niks”, bezweert de beheerder van de imkerij met de toepasselijke naam De Blij Bij in Brunssum.

Hij is al tien jaar bezeten van de geel-zwarte insecten. In de tuin staan zestig kasten opgesteld. Die herbergen veertig volken met in de zomer ieder vijftienhonderd bestjes. Wat er in die kasten gebeurt, voedt de fascinatie van bijenverslaafden als Gross, maar blijft voor de verslaggever een mysterie. Hij durft geen kast open te maken voor de verslaggever. „Dan zouden ze je kunnen steken en wordt het vast geen positief artikel”, vreest hij.

Zo bijvriendelijk als Gross zijn er maar weinig. Toch groeit het leger van imkers gestaag. De Nederlandse Bijenhouders Vereniging, waarvan Gross namens Limburg in de ledenraad zit, telt inmiddels ruim duizend ‘gelken’. En met elke imker cursus groeit het aantal.

Gezond

De burens zijn minder blij met de uit de hand gelopen hobby. Net als zijn vrouw. „Ze is allergisch. Een keer is ze gestoken en overleefde het maar net. Maar ze weet: mijn bijen doe ik niet weg. Nu neemt ze medicijnen, waardoor ze bijna geen last meer heeft van steken.”

De bijen leveren grondstoffen voor gezonde producten als honing, crème, mede (honingwijn) en limoncel-

lo, die zijn vrouw verkoopt in het winkeltje aan huis. Nog belangrijker is dat bijen zorgen voor bestuiving van heel veel planten. „Zonder bijen zou er veel minder voedsel zijn. En zou de mens het niet overleven. Maar de mens is nu de grootste vijand van de bij.”

Bestuiven

Dat alle leven verdwijnt als de laatste bij het loodje legt gaat te ver, denkt Rob Geraeds, tot voor kort provinciaal coördinator bij IKL en Nederland Zoemt. Het gaat weliswaar slecht met de honingbijen zoals die van Gross. En met de wilde bij gaat het nog veel slechter. Terwijl die veel beter zijn in bestuiven. „In China zijn nauwelijks nog bijen omdat er zoveel gif gespoten wordt. Daar worden planten met de hand bestoven. En werken ze aan drones om dat werk over te nemen. Dan worden groenten en fruit natuurlijk veel duurder”, denkt Geraeds.

„Maar zover zal het hier niet komen. Het besef dringt door hoe belangrijk bijen zijn. Steeds meer mensen en gemeenten nemen maatregelen om de insecten te helpen.”

Zo is Onderbanken in de race om het predicaat bijvriendelijk opgeprikte te krijgen. Een ambitie die ook moet overslaan op de fusiegemeente Beekdaalen waarvan Onderbanken na 1 januari het kleinste deel is. Daarmee zou het de eerste bijvriendelijke gemeente in Zuid-Limburg zijn. In Limburg hebben alleen Maasgouw en Horst aan de Maas de onderscheiding van Nederland Zoemt binnen. Wat ze daarvoor doen? Geen gif spuiten, minder maaien, meer wilde bloemen planten in plaats van goedkopere grasveldjes. Want die geven stuifmeel. Waardoor de bij wél kan overleven.

Reageren?
geert-jan.claessens@delimburger.nl

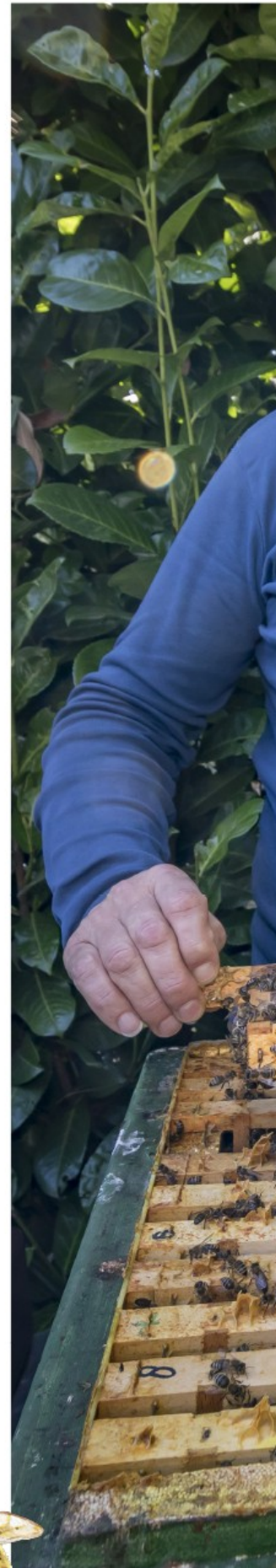
Het besef dringt door hoe belangrijk bijen zijn. Steeds meer mensen en gemeenten nemen maatregelen om de insecten te helpen.

Rob Geraeds, IKL en Nederland Zoemt

AC
HTERGROND
INSECTEN

Meer dan de helft van de 360 soorten bijen in Nederland is bedreigd en zo'n 10 procent is uitgestorven. Van alle insecten is hij de belangrijkste bestuiver. Valt die weg, dan verstoort dit het hele ecosysteem.

Limburg is kraamkamer van kennis over de bij

Simpelveld gaat bijen, vlinders en andere insecten een steuntje in de rug geven. De gemeente zal jaarlijks duizenden vierkante meters wegberm aantrekkelijk maken. Daarvoor zijn bloemen en kruidenmengsels samengesteld die lokale biotopen voor insecten versterken. De mengsels worden dit najaar ingezaaid. Het gaat om meerjarige en blijvende soorten kruiden en bloemen die streekeigen zijn. Ook Maastricht wil de bij helpen. De Groene Loper (het gebied rond de A2) wordt tevens een vliegroute voor de insecten. De gemeente maakt een plan voor een 'bijenlint'. Dat is voorgesteld door een groep vrijwilligers met de naam Stadsnatuur, die zich inzet om het groen in de stad te versterken. Uit een inventarisatie blijkt dat zo'n 180 plekken geschikt zijn voor bloemenweiden, planten en onderkomens voor de bij.

Uitgestorven

Die bij kan alle hulp gebruiken. Meer dan de helft van de 360 bijensoorten in Nederland staat op de rode lijst en zo'n 10 procent is uitgestorven. Zorgwekkend; van alle insecten is de bij veruit de belangrijkste bestuiver. Valt die weg, dan verstoort dit het hele ecosysteem. Zo is 75 procent van onze gewassen voor de voortplanting afhankelijk van bestuiving door insecten, bij wilde planten gaat het om 85 procent.

Nu heeft Limburg een eer hoog te houden. In onze provincie werd begin 1900 bij onderzoek ontdekt dat je bijen hard nodig hebt in de fruitteelt. A.M. Sprenger, Rijkslandbouwleraar, deed dat onderzoek bij de Eijdsense fruitboer Alphons Hartmans. Hij pakte onder meer takjes kersenbloesem in met gaas en nam alle maatregelen om bloem en insect gescheiden te houden.

Noodzakelijk

Hij noteerde dat onbestoven bloemen geen vrucht maken, dat in sommige gevallen bevruchting met eigen stuifmeel ook niet werkt en kruisbestuiving met andere rassen noodzakelijk is. Maar meest belangrijk: Sprenger liet bijenvolkereen aanvoeren uit Baarlo. Sprenger ontdekte tijdens zijn proeven dat bijen tegen de wind in naar bomen vliegen, daarom moesten korven over de hele boomgaard verspreid worden. En niet aan één kant zoals voorheen gebeurde. Na de komst van de bijenvernegenvuldigde de kersenooft. Terug naar Simpelveld dat de beurs trekt voor de bij en andere insecten. Op Limburgse schaal is de actie beperkt te noemen. Alsof je een speelgoedmerrtje zand naar afkalvende duinen brengt, zouden cynici zeggen. Maar symfonieën van Beethoven of Mozart begonnen ook ooit met een enkele noot op papier.

Hoe kun je bijen een handje helpen

Bijen hebben baat bij wilde bloemen. Als alle bermen en akkerranden zouden zijn ingezaaid met bloemenmengsels zou de bij een stuk gemakkelijker aan zijn stuifmeel komen. Maar dat vergt zeker in het begin meer groenonderhoud, waar veel gemeenten juist op bezuinigen. Boeren en burgers kunnen dat goedmaken door zelf bijvriendelijke plantjes te poten, of bomen als de acacia en linde. Ook bijenhôtels helpen wel, al maken lang niet alle soorten daar gebruik van. Verder kunnen bijen als ze geen stuifmeel vinden overleven op een beetje suikerwater. Wat ook helpt: niet spuiten met bestrijdingsmiddelen. Ook niet als die 'biologisch afbreekbaar' zijn. Want dat wil niet zeggen dat bijen er niet van doodgaan, zegt Rob Geraeds van het IKL. „We weten niet wat die stoffen doen. Vaak blijven ze nog heel lang in de bodem.”

Stephan Gross is bezeten van bijen. FOTO LUC LODDER